

การประยุกต์ใช้คู่มือเบื้องต้นประเภทอุตสาหกรรมชุมชน (ฟาร์มสุกร)

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นได้เปลี่ยนจากการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นการแก้ปัญหาในเชิงรุก ได้แก่ การลดและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิด ที่ถือได้ว่าเป็นแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนวิธีหนึ่ง ถ้าพิจารณาถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้นจะเห็นได้ว่าปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือแหล่งกำเนิดมลพิษได้ขยายตัวไปสู่อุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมชุมชนมากขึ้น ทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันไม่สามารถจำกัดเพียงกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น หากแต่ควรขยายไปสู่กลุ่มอุตสาหกรรมชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ “เสริมสร้างศักยภาพการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” โดยภารกิจหนึ่งของโครงการ คือ การจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพในการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมชุมชน ซึ่งขั้นตอนในการจัดทำเบื้องต้นนั้นจะต้องมีการจัดทำคู่มือ(ขั้นต้น) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกลุ่มอุตสาหกรรมชุมชนนาร่องในภาพกว้าง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้จริงในทางปฏิบัติ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงคู่มือฉบับสมบูรณ์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน และสามารถนำคู่มือ(ขั้นต้น) ไปปรับใช้ในสถานประกอบการของตนได้
- 2.2 เพื่อศึกษาและประเมินความเป็นไปได้ของการนำคู่มือแนวทางปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพในการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมชุมชนไปใช้ในทางปฏิบัติ

- 2.3 เพื่อจัดทำแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานใน
อุตสาหกรรมชุมชน

3. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานอุตสาหกรรมชุมชนประเภทฟาร์มสุกรจำนวน 10 ครัวเรือน

4. วิธีการดำเนินการ

จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประยุกต์ใช้คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการ
ลดและป้องกันมลพิษ(ขั้นต้น) เป็นเวลา 0.5 วัน

5. วันเวลาและสถานที่

วันพุธที่ 30 มีนาคม 2548 เวลา 13.30 – 16.30 น. ณ สหกรณ์เกษตรรัตภูมิ จังหวัด
สงขลา

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 6.1 กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้
ที่ได้รวมทั้งคู่มือฯไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรและพลังงานในสถานประกอบการ
ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 ทราบถึงแนวทางในการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพในการจัดการมลพิษจาก
แหล่งกำเนิดประเภทอุตสาหกรรมชุมชนที่เหมาะสม

7. ผลการจัดงาน

7.1 จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม

การจัดงานประยุกต์ใช้คู่มือเบื้องต้นประเภทอุตสาหกรรมชุมชน(ฟาร์มสุกร) ครั้งนี้
มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 18 ราย

7.2 สรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมการประยุกต์ใช้คู่มือเบื้องต้น ประเภทอุตสาหกรรมชุมชน(ฟาร์มสุกร)

ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง คือ 1)การทำกิจกรรมสนทนากาการเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีส่วนร่วมในแก้ปัญหา/รับผิดชอบร่วมกันในชุมชน 2)การอบรมเชิงทฤษฎี และ 3)การเยี่ยมฟาร์มสุกรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้น

คุณกิติชัย รัตนะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเชื่อมโยงและกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนได้ชี้แจงว่า ในฐานะของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาควรมีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทะเลสาบสงขลาเนื่องจากเป็นธนาคารชีวิตที่ได้หล่อเลี้ยงบรรพบุรุษมานานซึ่งปัจจุบันนี้ทะเลสาบสงขลาได้มีการเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมมาก ดังนั้นกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรจึงควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มจากการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรือนของตนซึ่งจะได้รับประโยชน์ในแง่ของคุณภาพผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุนการผลิต และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้ประกอบการ

คุณสนั่น วิไลประสงค์ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรรัตภูมิได้กล่าวต้อนรับและชี้แจงว่าการจัดการสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรือนเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้ประกอบการ อีกทั้งช่วยในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย

คุณพรรณทิพย์ กาหยี ได้ชี้แจงว่าในการจัดกิจกรรมครั้งนี้มีเอกสาร 2 ส่วน คือ คู่มือการลดและป้องกันมลพิษในการเลี้ยงสุกรซึ่งได้แบ่งวิธีการลดและป้องกันมลพิษออกเป็นแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและไปสเตอร์ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการในการจัดการสิ่งแวดล้อมและวิธีการลดและป้องกันมลพิษที่สำคัญ

และชี้แจงเพิ่มเติมว่า “ ในการเลี้ยงสุกรมีมลพิษและของเสียที่เกิดขึ้น คือ 1) น้ำเสียจากการล้างโรงเรือน 2) ขี้หมู 3) เศษอาหารจากการให้อาหาร 4) ขวดยาวัคซีน เข็มฉีดยาจากการป้องกันโรค และ5) รกและซากสุกรจากขั้นตอนการทำคลอด ซึ่งของเสียและมลพิษที่เกิดขึ้นนี้เป็นกำไรที่เราสูญเสียไปทางดิน น้ำ อากาศ ดังนั้นการจัดการสิ่งแวดล้อมจะเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและช่วยเพิ่มมูลค่าของเสีย อีกทั้งยังช่วยจัดการของเสียหรือมลพิษที่ถูกต้องเพื่อให้โรงเรือนมีสภาพแวดล้อมที่ดีและผลผลิตที่ได้มีคุณภาพสะอาด โดยในหลักการการจัดการสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การลดของเสียที่แหล่งกำเนิด ซึ่งการลดของเสียที่แหล่งกำเนิดเป็นขั้นตอนที่ดีที่สุดในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยมุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิต เช่น การลดปริมาณการใช้น้ำในขั้นตอนล้างพื้นโดยการติดตั้งหัวฉีดแรงดันสูง เป็นต้น 2) การนำไปใช้ประโยชน์เป็นการนำของเสียที่เกิด

ขึ้นไปใช้ประโยชน์ เช่น การนำขี้หมูไปใช้เลี้ยงปลา ไรแดง ทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น 3) การบำบัดของเสียเป็นการนำของเสียที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แล้วไปบำบัดเพื่อลดความสกปรก เช่น การบำบัดน้ำเสีย ซึ่งการบำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรนิยมใช้ระบบบำบัดแบบบ่อก๊าซชีวภาพเนื่องจากสามารถนำก๊าซชีวภาพไปใช้ประโยชน์ในการหุงต้มหรือผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น และ 4) การทิ้งทำลาย นอกจากนี้สภาพแวดล้อมในฟาร์มสุกรเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดี เช่น ปัญหาเรื่องกลิ่นในฟาร์มสุกรสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการใช้อีเอ็ม (effective microorganism) ในสัดส่วนอีเอ็ม 1 ฝา ต่อน้ำ 20 ลิตร และสามารถปลูกต้นไม้เป็นแนวกันลมเพื่อป้องกันกลิ่นรบกวนในพื้นที่ใกล้เคียง

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมที่ใช้คู่มือเบื้องต้นประเภทอุตสาหกรรมชุมชน(ฟาร์มสุกร) โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ อยากรให้มีรายละเอียดเป็นเอกสารหรืออุปกรณ์ประกอบกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

ภาพบรรยากาศการประยุกต์ใช้คู่มือ(ขั้นต้น) อุตสาหกรรมชุมชนประเภทฟาร์มสุกร

